

બાળકને બાળક તરીકે જ રહેવા દો

દિલ પર હાથ મૂકીને બે પ્રશ્નના જવાબ આપો. તમને કઈ અવસ્થા ગમે બાળપણ, યુવાની કે ઘડપણ? તમને કયા વ્યક્તિને જોવાનું વધુ પસંદ પડે બાળક, યુવાન કે વૃદ્ધ? તમારામાંથી મોટા ભાગના લોકોનો જવાબ હશે બાળપણ અને બાળક. જો આ જ જવાબ હોય તો તેમાંથી બીજા પ્રશ્ન પણ ઉદ્ભવે છે. કે શું આપણે સૌ બાળકને બાળક તરીકે વર્તવાની પૂરી સ્વતંત્રતા આપીએ છીએ?

તમે જ્યારે કંટાળ્યા હોય અને હળવા થવું હોય તો એક ટેવ પાડવા જેવી છે અને તે છે - રમતાં બાળકને નિહાળવાની. રમતાં બાળકને ખબર ન પડે તેમ તેને ધ્યાનથી જૂઓ. તેમાંથી તમને એટલો તો આનંદ મળશે કે તમે બીજી જ દુનિયામાં હોવાનો અનુભવ કરશો. તમે એકલા એકલા પણ હસવાનું ચાલુ કરીને બાળક જેવા બની જશો. તમારી પાસે જો દિલ હશે તો અંદરથી આછી ઘુજારીનો આહલાદક અનુભવ પણ તમને થશે. બાળકોની દુનિયા એ આપણી દુનિયા કરતાં અલગ હોય છે. તેમની દુનિયામાં થોડીક્ષણો માટેનો પ્રવેશ પણ તમને આનંદકારી લાગશે. આ બાબત કહેવા કે વાંચવા માટેની નથી, અનુભવવા માટેની છે. ઘરના ઓટલા પર બેસીને આંગણાંમાં કે રસ્તા પર રમતાં બે-ચાર બાળકને જૂઓ, તેમના શબ્દોને ધ્યાનથી સાંભળો જે આનંદ સાથે શિક્ષણ પણ આપશે. આપણે બધાએ આ ઉંમરે પણ બાળકો પાસેથી ઘણું ઘણું શીખવાનું છે. પોતાની અલગ મસ્ત દુનિયામાં કિલકિલાટ કરતાં આ બાળકો સ્વાર્થથી જોજનો દૂર છે, રમત રમતમાં ઝગડતાં આ બાળકો બે કલાક પછી આનંદ સાથે હળીમળીને રમતાં જોવા મળશે. આમ બાઝતાં-બોલતાં પણ બાળકો રહે છે - રમે છે સાથે. શું આ બાબત તેમનામાંથી શીખવા જેવી નથી લાગતી? માટે જ રમતાં બાળકને રોકવો તે પાપ ગણીને પાપના નિમિત્ત કે ભાગીદાર ના બનો. આ ઉંમરે તમે રમી શકતાં નથી, મોટેથી બૂમ પાડી શકતા નથી, રસ્તા પર ખુલ્લા હાથે દોડી શકતા નથી પણ જે કરી શકે છે તેને તો કરવા દો. તમારું બાળપણ તો ગયું પણ જેની પાસે છે તેનું શા માટે છીનવી લેવું? એક બીજો વિચાર પણ આવે છે કે સોસાયટી કે મહોલ્લાના ચાલીસ વર્ષથી વધારે ઉંમરના લોકોએ પણ દરરોજ નહીં તો મહીને એક વાર સાતતાલી, ગીલીદંડા, આઈસ-પાઈસ, થપ્પો રમવાનો આનંદ લેવો જોઈએ. જેના કારણે આનંદ સાથે એકતા, સંપ-સહકારની ભાવનામાં પણ વધારો થશે. મહીનાનો થાક એક જ દિવસમાં ઉતરી જશે. જે આજના સમયની તાતી માંગ છે.

મોટાભાગના વાલી બાળક પાસે મોટેરાં જેવાં વર્તનની અપેક્ષા રાખે છે. આમ ન કર.....પેલું ન કર.....દિવસ દરમિયાન તમે બાળક સાથે કરેલાં વર્તનની નોંધ કરજો. બાળકને તમે કેટલીવાર કોઈ બાબત નહીં કરવા માટેની સૂચના આપી છે તે ગણજો. સાથે તે પણ ગણત્રી કરજો કે એવી કેટલી બાબત છે કે જે કરવા માટે કહ્યું છે. નહીં કરવા માટેની બાબતોની ગણત્રી વધી જશે. આમ આપણે બધાં શું નહીં કરવું તે કહીએ છીએ, પણ શું કરવું તે કહેતાં નથી. અને હા... આપણે કહીએ ત્યારની આપણી ભાષા, ઉત્તેજનાનો પણ વિચાર કરજો. બાળક ઊઠે ત્યારથી તે સૂવે ત્યાં સુધી આપણે તેની પર કેટલાં બધાં દબાણ લાદીએ છીએ. દૂધ પીવું કે બોર્નવિટા, શું નાસ્તો કરવો,

વાંચવા ક્યારે બેસવું, શું વાંચવું, કેટલું વાંચવું, ક્યારે ઊઠવું, ક્યારે સૂઈ જવું, ક્યા રૂમમાં સૂઈ જવું, શું ખાવું, શાળામાં નાસ્તો લઈ જવો કે નહીં, શું લઈ જવો, શું કરવું, ક્યારે રમવા જવું, કેટલું રમવું, કોની સાથે રમવું, શું બોલવું, હિંચકા ખાવા કે નહીં, ફૂદવું નહીં- દોડવું નહીં, પડી જવાય, વાગશે વગરે વગરે વગરે. જેને કરવાનું છે તેની પસંદગીનો આપણે વિચાર કરીએ છીએ ખરાં કે પછી બસ આપણી જ પસંદગી કે નાપસંદગી પ્રમાણે આપણે વર્તન કરવા પ્રેરીએ છીએ? માટે જ ડહાપણ અને શાણપણ બતાવીને બાળકના બાળપણને સ્વીકારો. તેને વિકસવાની પૂરતી તક આપો. તેને તેના જ કાર્યો દ્વારા, અનુભવને આધારે શીખવા દો.

પાંચ મિનિટ ફાળવીને તમારા બાળપણને યાદ કરો. તમે શું કરતાં હતાં. તમારા વાલીની કઈ બાબતો તમને તે સમયે ગમતી ન હતી. શું એવી બાબતો આજે તમે તમારા બાળક સાથે તો નથી કરી રહ્યાં ને? તમને તમારી દુનિયામાં તમારી પસંદગી પ્રમાણે જીવવાનો અધિકાર છે તો તમારા બાળકને કેમ નહીં. તમારું બાળક તમને કહે કે, તમારે તમારા મિત્રો સાથે ફરવા જવાનું નહીં, ઓફિસમાં સમયસર પહોંચવાનું અને સમય થયે જ નીકળવાનું, મમ્મી/પપ્પા સાથે મોટેથી બોલવાનું નહીં, કોઈનો ફોન આવે ત્યારે પપ્પા ઘરમાં નથી તેવો જવાબ અમારા દ્વારા અપાવવો નહીં, સગાં કે પડોશી સાથે ખોટાં બહાનાં કાઢવાનાં નહીં, તમાકુ-પાન-સિગારેટની આદત છોડો, દાક્ટરની સૂચનાનું પાલન કરો વગેરે વગેરે. જો તમારું બાળક ઉપરની વાત કહે તો તમે શું કહ્યો ? આપણે જ આપણા બાળક સાથે વાતચીતમાં ક્યારેક એમ કહીએ છીએ કે “ હજું તો તું નાનો છે, તને ખબર ના પડે.” તો વળી ક્યારેક એમપણ કહીએ છીએ કે “ આટલો મોટો થયો, તો પણ ખબર નથી પડતી.” મિત્રો, આપણે અહીં જ આપણાં બે સ્વરૂપ વ્યક્ત કરીએ છીએ. આપણે આપણી જાતને આડંબરી સાબિત કરીએ છીએ. આ આડંબરી જાતથી જ બાળકને ઘમકાવી-ડરાવી-શિક્ષા કરીને આપણા વિચારો તેની પર ઠોકી બેસાડવા પ્રયત્ન કરીએ છીએ. અરે ભાઈ. હજું તો તે બાળક છે, તેને અત્યારથી જ શા માટે મોટો બનાવવાનો પ્રયત્ન કરીને તેના બાળપણને કેદમાં પૂરીએ છીએ. બાળકને બાળક તરીકે રહેવા દેવામાં, તેને બાળક તરીકે જ જોવામાં જેટલી ભલાઈ બાળકની છે તેટલી જ ભલાઈ આવતી કાલના સમાજની છે. મહેરબાની કરીને તેને નાનપણમાં જ મોટો ના બનાવશો.